

Veruleikinn með raunsæislegum stílbrigðum

Á sýningunni Allt sem sýnist á Kjarvalsstöðum er ekki allt eins einfalt og það lítur út fyrir að vera. Sýning á verkum eftir listamenn sem hafa gert raunveruleikann að yrkisefni. Fimmtíu ár dregin fram í yfirliti.

Kolbrún Bergþórsdóttir
kolbrunb@frettabladid.is

Allt sem sýnist – raunveruleiki á striga 1970-2020 er sýning á Kjarvalsstöðum. Sýningarstjóri er Markús Þór Andrés-son.

„Á þessari sýningu eru sýnd verk listamanna sem hafa náð ákveðinni sérhæfingu og færni í því að gera myndir af veruleikanum með raunsæislegum stílbrigðum,“ segir Markús. „Þarna eru 50 ár dregin fram í eins konar yfirliti, með áherslu á tengingu hins sýnilega umhverfis við málverkið. Almennt má segja að mikill áhugi sé meðal listamanna hverju sinni á að stúdera skynjun sína og tengsl við umhverfið og tjá í málverki. Þessi leikur verður mörgum að óþrjótandi viðfangsefni. Ferill margra listamanna er einskorðaður við þetta, en aðrir nota þetta sem stuðning við annað sem þeir eru að gera.“

Á sínum forsendum

Sýningin heitir Allt sem sýnist og þá kemur óneitanlega upp í hugann orðatiltækið: ekki er allt sem sýnist. „Í þessum verkum er kannski ekki allt eins einfalt og það lítur út fyrir að vera því hver listamaður er að skoða raunveruleikann algjörlega á sínum forsendum,“ segir Markús. „Þarna eru listamenn sem sækja beint í poppið, gera hárfinar eftirmyndir úr neytlusamfélaginu og lýsa nærumhverfi okkar manna meðan aðrir eru kannski með hugann við natúralista 19. aldar. Sumir hugsa um yfirborð og handbragð meðan aðrir eru með hugmyndafræðilega nálgun, jafnvel andlega. Það er mjög gaman að setja saman í sýninguna verk sem sýna þær ólíku þarfir og hvatir sem liggja að baki þessa kima listsköpunar.“

Spurður hvort mikill munur sé á verkum elstu listamanna og þeirra yngstu segir Markús: „Á seinni tímum kemur til sögunnar ný ljósmyndataekni, videótækni, kvikmyndlist og stafræn tækni eins og Photoshop sem hefur áhrif á það hvernig fólk skynjar umhverfi sitt og hvernig það les myndir. Listamenn taka mið af öllum þessum breytingum, sem er lýsandi fyrir þá ævarandi grunnþörf að beita listsköpun og handverki til þess að greina veruleikann sem við búum við hverju sinni.“

Vill brjóta niður míra

Markús segir að hann vilji með sýningunni brjóta niður ákveðna míra. „Mig langar að brjóta niður múrana á milli yfirborðs og inntaks, þar sem stundum hefur verið sett upp aðgreining eins og há- og láglit eða list og kitsch. Um leið vil ég andæfa því að hlutir hafi ekki djúpstæða merkingu af því að þeir eru aðlaðandi og fallega gerðir. Þegar flinkir listamenn eiga í hlut þá er viss hætt á að maður nemi staðar við yfirborðið. Þetta er alltof mikil einföldun. Það leynir sér ekki að til dæmis Erla S. Haraldsdóttir er listamaður sem kljást við fegurðina. Hún málar verk sem eru grípanði einmitt af því þau eru aðlaðandi og máluð af mikilli natni. En þar að baki liggur jafnframt þrúningur hug-

Mig langar að brjóta niður múrana á milli yfirborðs og inntaks, segir Markús. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

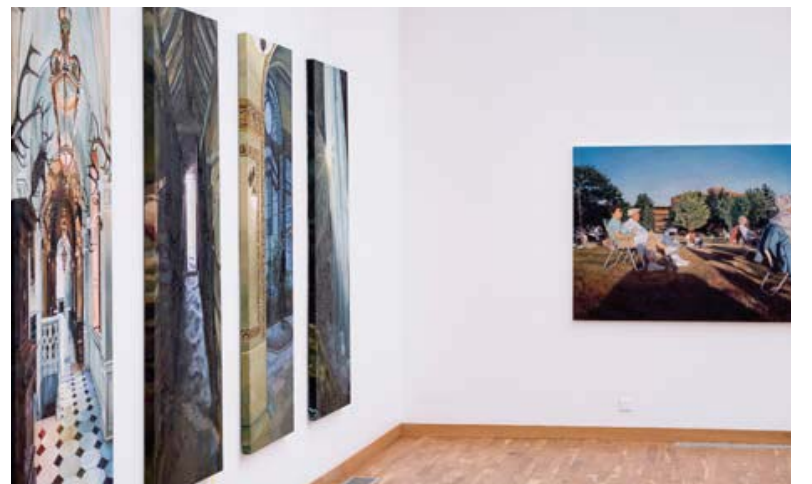
Séð yfir hluta salarins á Kjarvalsstöðum.

LISTAMENN ERU AÐ NOTA RAUNSAEID TIL AÐ SKILJA UMhverfi SITT EN LíKA SJÁLFA SIG OG MÁLA Það SEM STENDUR ÞEIM NÆRRI.

myndafræði sem byggist á samtali við listasöguna og er í sjálfu sér mjög nútímaleg.

Ég vona að fólk velti þessum hlutum fyrir sér og skoði hvers konar veruleika við erum að tala um. Það er einföldun að kalla þetta bara

raunsæi. Við getum stuðst við ýmis fræðiheiti, kallað sumt natúralisma, svo er ofurraunsæi, ljósmyndaraunsæi eða töfraraunsæi. Listamenn eru að nota raunsæið til að skilja umhverfi sitt en líka sjálfa sig og mála það sem stendur þeim nærri, eins og fjölskyldu sína, líkama sinn, munina í kringum sig og náttúruna. Í þessu mengi eru ekki listamenn sem eru í fantasíu eða súrrealisma, eða að setja fram einhvers konar allegóriur. Nærumhverfið er þeim hugleikið – og hér í safninu finnst okkur þessi fókus eiga ágætlega við, ekki síst í samtímanum, á tímum farsóttarinnar, þegar sjónsvið allra hefur þrengst og færst nær að okkar nánasta umhverfi.“

Miklir hæfileikar og tækni birtast í raunsæislegum vinnubrögðum.

Listamennirnir á sýningunni

- Eggert Pétursson (1956)
- Eiríkur Smith (1925-2016)
- Erla S. Haraldsdóttir (1967)
- Erró (1932)
- Guðjón Ketilsson (1956)
- Guðstaf Geir Bollason (1966)
- Hallgrímur Helgason (1959)
- Helena Margrét Jónsdóttir (1996)
- Hlaðgerður Íris Björnsdóttir (1970)
- Hringur Jóhannesson (1932-1996)
- Karl Jóhann Jónsson (1968)
- Kristinn Guðbrandur Harðarson (1955)
- Ragnhildur Jóhannsdóttir (1977)
- Sara Vilbergsdóttir (1956)
- Sigtryggur Bjarni Baldvinsson (1966)
- Svanhildur Vilbergsdóttir (1964)
- Þorri Hringsson (1966)
- Þuríður Sigurðardóttir (1949)